

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

22. An si quis esset delatus in S. Officio, quod dixisset Papam posse errare
in Canonizatione, & Beatificatione Sanctorum, sit ei imponenda abiuratio
de formali? Et aduertitur esse magnum discrimen ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76442](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76442)

quod solum vno die celebratur, siquid Congregatio quando censet non licere Missam votiuam celebrare de Sancto non canonizato, supponit proprium diem semper saluum manere, ita quod celebrato die proprio, seu festiuitate propria, per modum voti, aut deuotionis non liceat celebrare. Circa ipsum autem diem proprium quod possit, vel non possit transferre, nihil decreuit: Vnde cum fauores sint ampliandi, celebratio diei proprii non est intelligenda ita restricte, quod debeat esse propria secundum computum mensis, quasi mathematice, sed proprie secundum modum celebrationis Ecclesie, quod impedito die censetur adhuc proprius dies esse illa, in quam primo transferri potest. Tutius tamen esset in hac parte consulere Congregationem, quia res est magni momenti, & exposita periculo, ne celebretur tali die in quo non licet sine autoritate Papae. Ita Ioannes a S. Thoma, qui si modo scripsisset post dictum decretum Innocentij X. credo, quod non tutius, sed necessario dixisset recurrendum esse ad Summ. Pontificem. Obseruat etiam idem Ioan. de S. Th. loc. cit. quod ex usu, & praxi communi videmus aliqua specialia signa cultus publici exhiberi Beatificationis; nam solent deferri eorum imagines, aut reliquiae in solemnibus processione, & in Templo, aut altari collocari, & cum lumine pingi, &c. Quare ista damnanda non sunt, etsi in decreto non exprimentur, quia videntur quasi connexa cum celebratione Missae, & recitatione Officij, si enim in eorum honorem sacrificium, & officium Deo offertur, per se est connexum, quod in templo, & in Altari, vbi tale sacrificium, & Officium, dicitur, speciali signo honoris eius imago collocetur, in cuius honorem talis publicus cultus exhibetur. Haec ille. Quae quidem vt verum fateatur, etiam difficultatem haberent, stantibus verbis supradicti decreti. Non deseram tamen hic adnotare aliquos pressos supradicto decreto, quod quidem satis vrget, asserere vel non fuisse legitime promulgatum, vel non fuisse usu receptum, vel non tollere praxim, & consuetudines communiter in aliqua prouincia receptas, sed ego has responsiones suis autoribus libenter relinquo: Ipsi videant, & de illis rationem reddant, si forte vocentur a Sacra Congregatione: Mihi vero bonum erit Romanis oraculis teuerenter, vt facio, adherere.

RESOL. XXII.

An si quis esset delatus in S. Officio, quod dixisset Papam posse errare in Canonizatione, & Beatificatione Sanctorum, sit ei imponenda abiuratio de formali?
 Et aduertitur esse magnum discrimen inter hanc propositionem: non est de Fide Urbanum VIII. esse verum Pontificem; & illam, Urbanum VII. non esse verum Pontifex?
 Et notatur, quod est puniendus in Tribunali S. Inquisitionis, si quis diceret, quod Beatus Franciscus de Borgia, & B. Caietanum non sunt in caelo, secus si diceret: ego non teneor credere B. Borgiae, & B. Caietanum esse in gloria?
 Et quid, si diceret, ego non teneor credere B. Ignatium, vel alium quemlibet Sanctum Canonizatum esse in gloria? Ex part. 11. tr. addit. 2. Res. etiam 22.

§. 1. Videtur affirmatiue respondendum, quia abiuratio de formali iniungitur, vt patet asserenti propositionem contra fidem, sed est de fide, vt probatum est, Papam non posse errare in canonizatione Sanctorum; ergo contrarium asserens de formali Thom. I X.

mali abiurare debet. Respondeo hanc doctrinam procedere, quando omnino certum est propositionem illam esse de fide. Sed in proposito nostro casu, non est ita certa, vt de illa non sit controuersia inter Doctores, & aliqui contrarium sentiant.

2. Ergo supradictus reus, licet possit ab Inquisitore puniri, non est tamen ei imponenda abiuratio de formali, sed tantum de vehementi, quia stante diuersitate opinionum, non est absolute haereticus, sed suspectus de haeresi.

3. Et ita docet Castrus Palau *tom. 1. tr. 4. disp. 1. punit. §. 4. n. 3.* vbi sic ait: Concedo affirmantem posse errare Pontificem in canonizatione Sanctorum, non esse tanquam haereticum absolute damnandum; quia non affirmat aliquid, quod contrarium sit his, quae Ecclesia recipit, tanquam de fide certa absque vlla controuersia Doctorum. Videmus namque Canum, Bañez, & alios in principio relatos sentire de fide non esse, Pontificem errare non posse. Ergo Ecclesia non defendit tanquam de fide certum sine vlla controuersia quocirca ea maiori probabilitate, & certitudine, qua existimamus de fide esse, Pontificem in canonizatione Sanctorum errare non posse, ea, affirmandum est, haereticum esse, qui negaret.

4. Et idem Iacobus Granado in 2. 2. D. Thome *contr. 1. tr. 7. disp. 23. sect. 3. n. 24.* dicit, qui negat, Pontificem non posse errare in canonizatione Sanctorum dignus esset quidem quod tanquam de fide aliquantulum suspectus puniretur.

5. Notent Domini Inquisitores, & eorum Consultores, quod non dixit esse puniendum tanquam haereticum, sed tanquam de haeresi suspectum. Ergo non erit ei imponenda abiuratio de formali, sed de vehementi.

6. Recte itaque dixit Franciscus del Castillo in 4. *sent. 10. 2. disp. 16. q. 8. p. 4. n. 24.* asserentem, Papam posse errare in canonizatione Sanctorum, quod non solum grauius peccat contra Religionem, sed quodammodo contra virtutem fidei, & ideo puniendum venit a fidei censoribus, qui non solum puniunt haereticos, sed etiam asserentes propositionum damnabilium, qualis est temeraria, scandalosa, sapiens haeresim, &c. Ita ille.

7. Et haec omnia applicanda sunt in omni alio casu simili quoad praesentem materiam.

Sed aduerte cum Castro Palao *vbi sup. §. 2. n. 11.* esse magnum discrimen inter hanc propositionem: Non est de fide Urbanum VIII. esse verum Pontificem, & illam: Urbanum VIII. non est verus Pontifex; nam asserere hanc secundam propositionem, scilicet Urbanum VIII. non est verus Pontifex, est propositio in primis temeraria, vt potest sine vilo prorsus fundamento asseri, & communi fidelium consensui repugnans. Est etiam scandalosa, quippe quae ansam praebet schismaticis ad perseverandum in separatione ab hoc capite Ecclesiae Romanae; & haereticis etiam ad deridendum fideles, quod venerentur tanquam verum caput, quod reuera est fidei caput, iud & Catholicis, vt no assentiantur definitis ab hoc Pontifice, siquidem non est verus Pontifex: ac tandem affirmans supradictam propositionem erit suspectus de haeresi, & tanquam haereticus puniri deberet: vt bene notauit Bañez in 2. 2. q. 1. ar. 10. dub. 2. §. Nihilominus. Quia negans hunc esse Pontificem post vniuersalem Ecclesiae acceptionem, videtur plane negare in Ecclesia esse potestatem eligendi verum Pontificem, legitimumque successorem Petri: Quare dicendum esse reor adeo certum esse Urbanum VIII. esse verum Papam, vt etiamsi id non esset de fide, multo certius esset, quam est in hac Hostia consecrata esse Corpus Christi, quia moraliter loquendo facilius potuit interuenire

interuenire defectus in consecratione Hostiæ propter Sacerdotis obliuionem, malitiam, seu defectum intentionis, vel potestatis, quam in eo, quod Ecclesia vniuersalis acceptet hunc pro vero Pontifice, cum tamen non sit. Illa tamen propositio, quod scilicet de fide sit hunc Pontificem esse verum Pontificem, mihi certissima est: non tamen audeo contrariam aliquam graui nota inurere, si quidem tot, tam grauesque Doctores illam defensarunt. Hucusque Palaus.

8. Nota etiam hic obiter, quod esset puniendus in nostro sacro Tribunali, si quis diceret Beatus Franciscus Borgia, vel Beatus Caietanus non sunt in Cælo; nam sic dicendo positiuè, dissentirent à sensu Pontificis: scilicet autem si diceret, Ego non teneor credere, Beatum Borgia, & Beatum Caietanum esse in gloria, quia ad hoc credendum non adstringitur per Bullam Beatificationis.

9. Non autem hoc esset admittendum, si diceret: Ego non teneor credere, Sanctum Ignatium esse in gloria, nam ad id credendum adstringitur per Bullam canonizationis, tanquam vltimum iudicium suæ Sanctitatis.

10. Et hæc omnia docet Adamus Tannerus *to. 3. disp. 1. q. 4. dub. 7. n. 292.* vbi sic ait: Canonizatio differt à beatificatione, non solum quod hæc aliquando permittat cultum talis Sæcti solum alicui parti Ecclesiæ, puta ceteræ Religioni, aut Episcopatu, sed etiam quia hæc vniuersim solum permittit, vt talis habeatur Sanctus, non autem ad hoc credendum obligat, canonizatio autem planè obligat, vt is pro Sancto habeatur, & colatur. Ita ille. Quod est valde notandum, & docet etiam Castr. Pal. *to. 1. tr. 4. disp. 1. pun. 5. §. 5. n. 8. in fine, & Egidius Trullenc. in Decalog. 10. 1. lib. 1. c. 9. dub. 6. n. 10.*

R E S O L. XXII.

An Papa possit errare in approbatione Religionum? Ex part. 11. tract. addit. 2. Refol. etiam 23.

§. 1. **M**elchior Canus *lib. 5. de locis cap. 5. ait,* quod Ordines Religiosos probare, vel refellere non pertinet ad ea, in quibus Summus Pontifex errare nequit: idque confirmat.

2. Primò ex Concilio Lateranensi, vbi Innocentius III. *cap. Ne nimia, tit. de Religiosis domibus,* aduertit nimiam Religionum multitudinem valde Ecclesiæ Christi incommodare.

3. Secundò, quia Gregorius X. *in Conc. Lugdunensi* (quod refertur in *l. 3. tit. 17.*) ait, quod importuna petentium inhiatio Religionum multiplicationem extorsit, & quosdam Ordines etiam per Sedem Apostolicam probatos abolet.

4. Tertio, quia Cælestinus V. approbavit Ordinem, Fratricellorum, quem Ioannes XXII. reprobauit *in suis extranag. tit. 7.* Sed & quosdam alios Religionum Ordines à Pontificibus extinctos fuisse, non est dubium.

5. Petrus verò de Aragon. *§. vlt. de potestate Papa* limitat hanc sententiam, dum ait, Papam non posse errare in approbatione Regulæ, aut legum alicuius Religionis, quantum ad substantiam, benè tamen quantum ad circumstantias, iudicando scilicet, quod hæc, & nunc sit conueniens aliquam Regulam approbare, cum tamen hæc, & nunc id non fuerit conueniens, limitat deinde Bañez, quod licet non possit errare quantum ad approbationem Regulæ, benè tamen quantum ad multitudinem Religionum, approbando scilicet plures, quam conueniens sit, & probat

dub. 8. conclus. 5. ex Innocentio III. in Concilio Lateranensi refertur *cap. vlt. de Religiosis domibus,* & ex Gregorio X. *cap. vlt. eodem tit. in 6.* qui damnat multitudinem Religionum in Ecclesia, quoniam multitudo parit confusionem.

6. Sed his non obstantibus, firmandum est, Pontificem non posse errare in approbatione Religionum; vnde meritò contra Canum insurgit ex Dominicanorum familia Io. de S. Thoma *in 2. 2. D. Thoma disp. 9. art. 3. fol. 777. col. 1.* Probat conclusio, quia in decretis morum Romanus Pontifex non potest errare, vt patet *ex distis;* sed in approbatione alicuius Regulæ specialis non approbat aliquam legem improbam, aut aliquod statutum iniquum, contrarium legi naturali, aut Diuinæ, sed potius conformem obseruationi Conciliorum Evangelij. Ergo, &c.

7. Dicendum est itaque, quod approbatio Religionum est magna pars materiæ moralis; oportet enim, vt Ecclesia habeat securitatem, & certitudinem non tantum in præceptis, sed etiam in consiliis, & in via perfectionis. Item quia approbare Religionem est quasi canonizare tale institutum, vt sanctum: ergo ad prouidentiam Spiritus Sancti spectat, vt in hoc non permittat errare Ecclesiam, quam specialiter regit. Errare autem Ecclesia, si Pontifex possit errare: Ergo credendum non est, id accidere posse.

8. Verùm difficultas est: An secundum leges prudentiæ errare possit Pontifex approbando aliquam Religionem, cuius institutum, licet malum non sit, neque contrarium perfectioni Evangelicæ; est tamen minus conueniens Ecclesiæ, vel quia nimis durum, vel laxum sit; vel quia ex illo sequitur confusio aliqua in Ecclesia, & feruoris spiritualis in aliis Religionibus diminutio?

9. Et affirmatiuam sententiam tenet Bañez *in 2. 2. q. 1. art. 10. dub. 8. concl. 5.* Mouetur primò, quia Innocentius III. *in c. vlt. de Religiosis;* & Gregorius X. *in c. 1. eodem tit. in 6.* prohibent firmiter nouarum Religionum institutionem, ne nimia Religionum diuersitas grauem in Ecclesia Dei confusionem inducat. Sentit ergo Pontifex tunc temporis non esse conueniens nouam Religionem instituere. Ergo si de facto illam approbaret, rem inconuenientem Ecclesiæ videretur facere. Secundò sæpè approbatas Religiones Pontifex reformauit, vel dissoluit. Ergo sensit Ecclesiæ Dei non conuenire, vt existerent; nam idè dissoluit, quia non iudicantur conuenientes. Ergo ante dissolutionem inconuenientes erant. Sed non obstante hac inconuenientia approbabantur, & Pontifex obligabat vniuersam Ecclesiam ad rem, quæ illi aliquo modo inconueniens est; quia ex alio capite habet conuenientiam. Tertio negari non potest posse Pontificem leges rerum agendarum, & quæ necessariae non sunt ad salutem ita multiplicare, vt earum multiplicatio rectæ Ecclesiæ gubernationi inconueniens sit. Ergo similiter poterit Religiones ita multiplicare, vt earum multiplicatio confusionem inducat, & regimini Ecclesiæ præiudicet.

Et ita hanc sententiam præter Bañez tenet etiam Palaus *l. 2. tr. 4. disp. 5. pun. 5. §. 6. n. 4.* Suarez *de fide disp. 5. sect. 8. n. 9.* Arriaga *in curs. Theol. 10. 5. d. 9. sect. 6. n. 36.* Tannerus *to. 3. disp. 5. q. 4. dub. 7. n. 285.* Syluius *in controu. 1. 4. q. 2. art. 16.*

10. Sed aliqui absolutè tenent cum Francisco del Castillo *in 4. sent. to. 2. disp. 16. q. 9. n. 9.* Valent. *to. 3. disp. 1. q. 1. punct. 7. §. 41.* & aliis, quod neque errare potest Papa approbando Religionem, quantum ad circumstantias, taliter, vt approbet, quod hæc, & nunc est inconueniens, neque oppositum dicere, vacat temeritate. Hanc conclusionem tenuit Doctor Montescinus